

Kalandozás a Lapok forrásvidékén I.

Apatóczy István – erdésztechnikus

Szaklapunk idei 150 éves jubileuma alkalmából, számosan felidéztek a vele kapcsolatos fő történelmi, szakma- és sajtótörténeti érdekességeket. Felidéztek jelentős eredményekkel kitűnt, esetenként kimagasló szakpolitikai pályát bejárt erdészek alakját is.

– És, mi volt előtte? - tehetné fel bárki a gyerekesnek tűnő kérdést, de feltehetné a szakmai, sajtótörténelmi múltunkat nem kifejezetten fél, vagy teljes évszázadokban mérő kíváncsi is (de mégis, akár 250 évre visszagondolva, helyesen, mint azt Rumpf János tette a 2012. júniusi Lapok 188. oldalán – utalva januári tévedésekre, és példás pályáéveire is).

A kezdeti kis csörgedező kérdések, ösztönző csermelyek, lelkesítő patakok, amelyekből megállíthatatlan sodrású folyamra (számtalan évfolyammá) duzzadt az írásos szakmatörténetünk, ott rejlenek a sárguló gyűjteményi Lapok kevésbé látogatott oldalain is (levelek, közlemények, stb.). Tegyük egy tanulságos időutazást közöttük! Kezdjük a kötelességtudó reál tanár felvetésének fogadtatásával.

„Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányától

Tekintetes Scherffel Róbert reál tanár úrnak

Segervár*

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya oct. 1-jén tartott ülésében tárgyalás alá vévén a t. tanár úrnak Egyesületünkhöz küldött tisztelt levelét s ezzel kapcsolatban hazánk szép jövővel bír, de fájdalom, sok helyen gondatlanul kezelt és elhagyott állapotban levő erdeink ügyében tett indítványát, ez okból a t. tanár úrnak honfias ajánlatát, önzés nélküli szolgálatkészségét meglelégedéssel értette meg.

De az elismerésre méltó indítványt a választmány bármennyire méltányolja, bármennyire óhajja, hogy maga részéről a gazdasági üzlet azon fontos ágának is az indítvány értelmében is lendületet adhasson, ki kell nyilatkoztatnia, hogy a kivitelre nézve Egyesületünk nem bír elégséges eszközökkel és körülményeink sem kedvezők.

Ami a fiókegyesületet illeti, azt a gazdasági egyesület erdészeti szakosztálya képviseli és pótolja. Az indítványozott folyóirat megindítására Egyesületünknek nincs tőkéje, azzal pedig, hogy részvény útján lehessen azt fenntartani, nem lévén hazánkban e szaknak magyar irodalma, sem olvasóközönsége, nem merjük magunkat bízgatni.

Egy ilyen vállalat, melynek célja az erdészeti ismeretek terjesztése, ügybarátok szerzése, kezdetben minden szükségessége mellett is csak nagy áldozat mellett állhatna meg. A mai időkben a sok szükség az áldozatkészséget jóformán kifárasztotta. Azonban a választmány nagy köszönettel venné, ha a t. tanár úr, vagy szaktársai korszerű erdészeti értekezéseket küldenének Egyesületünkhöz, melyek elfogadására az egyesület évkönyve mindig nyitva áll, vagy ha úgy tetszik, azoknak hírlap utjánai közzétételét az egyesület egész készséggel kieszközölni ígéri.

Kolozsvár, okt. 4-én, 1860.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányától.

Id. gr. Bethlen János, m.p. hely. elnök
Nagy János, titoknok, m.p. 28 ”

(E.L. 1862. január)

Nem ennyire lelkes a következő sorok írója, és a véleményezője sem, akik a magyar szaktudás elégtelenségét cifrálják, de azért ’reménylik’ „a magyarok általában túlnyomó gyakorlati esze” jótékony hatását.

„...*) Most arról beszélnek, hogy a magyar gazdasági egyesület Pesten erdészeti osztályt akar alakítani **). Ki fog ebbe belépni? Természetesen csak magyarok, miután ezek az idegen elemek mindenütt kizárni törekuszenek. Léteznek-e azonban magyar erdészek? Azaz olyanok, kik képesek az erdészeti érdekeket a földbirtokosok irányában úgy képviselni, hogy ezek azokról helyes fogalmat nyerjenek? E kérdésre csak nemmel lehet felelnünk, mert amily kevéssé biztosítja egy fecske megjelenése a tavaszt, ép oly kevéssé fogja azon kevés elszórva élő magyar nemzetiségű erdőgazda az erdészeti notabilitásokat képviselhetni. Magyarország erdőgazdái közül ugyan igen derék erőkre akadunk, ezek azonban csupa idegenekből állanak, kik mint olyanok rossz szemmel nézetnek.

Reményijük azonban, hogy a magyarok általában túlnyomó gyakorlati esze e részben is érvényre fog vergődni, s hogy sok külföldi itt működő erdésztiszt aggodalma nem fog teljesülni.

...

*) Mi úgy tudjuk, hogy már régen megvan.

**)Már megint bele kell szólanom. Hát ha az a kevés gyöngye eszű magyar erdész tagjává válik az egyesületnek, a sok lángész mind utána indul? – az ő kedvükért még magyarul is megtanul? Ezt már csakugyan soha se hittük volna! Különbösen igaz, hogy a lángész szeszélyes ötletekben bővelkedni szokott.”

(E.L. 1862. február)

Azt azonban, hogy nem a méltatlanokodás, az oktalan becsmérés a követendő út, példázza a következő „álladalmi” leirat.

„Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület f. é. április 23-kán tartott igazg. választmányi ülésének jegyzőkönyvéből.

Kedves kötelességünknak tartjuk a következőket olvasóink örömdetes tudomására a „Gazdasági Lapok”-ból átvenni: « VI. Fölolvastott a nm. Helytartó Tanács f.é. mart. 27-én 6099 sz. a. következő leirata:

Midőn ezen királyi Helytartó Tanács, azon meleg óhajától indítatva, hogy a hazai erdészeti sok részben észrevett hanyatlása megóvatassék, s czélszerű ápolás által az ország közigazdasági fontos érdekeinek megfelelő emelkedést nyerjen, – az erre vezető módok közt, az e hazában született, ennek birtok viszonyait, népszokásait s nyelvét alaposan ismerő erdészeti szakértő egyének számának gyarapítását, különös figyelemre méltónak találta; nem késett ez okból erre nézve az erdészeti vizsgák életbeléptetése által oly kinézéssel alkalmat nyújtani, hogy az álladalm, közalapítványok s magánosok nagy erdőtesteiben levő erdészeti állomásokra alkalmas és szakavatott egyéneket teljes biztossággal lehessen választani.

...

Miután azonban e hazában eddig magyar erdészeti tanodák nem léte miatt az e szakban való elméleti kiképzés főleg a magán úton tanulmányozás által lenne megszerezhető, ennek mel-

* Így! – A szerző.

lőzhetetlen segédeszközét pedig az illetők csak alaposan kidolgozott s a hazai erdészeti viszonyokhoz alkalmazott erdészeti tan- és kézikönyvekben találhatják, nem kevés megnyugvással értesült ezen királyi Helytartó Tanács az Egyesület felterjesztéséből, hogy az ezen könyvekre kitűzött pályadíjak következtében beküldött munkákból mielőbb alkalmas és célznak megfelelő kiadások fogják az illetők képezését elősegíteni. Mivel azonban az erdészeti államvizsgák reménylhetőleg nem sokára leendő bekövetkezése miatt, e munkák becsét a mielőbbi megjelenés kétszerezendí, hazafi bizalommal hívja fel ezen királyi Helytartó Tanács az Egyesületet ...⁶

(E.L. 1862. június)

Aki pedig már azokban az években is felelős erdőgazdaként igyekezett szakismeretre szert tenni, szakszerűsége törekedni, így írt (El kell mondanom, hogy egyik, jelenleg is pilisi kollégám, aki lényegében a közlővel azonos családnevű – 2011-ben az Év Erdésze a Parkerdő Zrt.-nél – utána nézett a cikkíró kilétének. Elmondása szerint, erdőbirtokos volt Felvidéken, majd soproni főispánként is találkozott a személyével. A Draskóczy/czi név csengése nem idegen mostanság, sem Sopronban, sem Tolnában pl.).

„Néhány szó az erdei gazdaság érdekében.

Divald Adolf úrnak a 'Gazdasági Lapok' 17. és 18. számaiban* megjelent, nagy szakavatottsággal és tárgyismerettel írott cikkei, míg, hitünk szerint, biztos előhírnökei eddig, fájdalom, pangásban volt erdészeti állapotunk jobbra fordultának, kedves alkalmul szolgálhatnak egyúttal ezen tárgyban felszólalni. Célja közleményünknek: fennálló bajainkra utalni, más oldalról pedig bizonyítása annak, miszerint vagyunk elegenden erdőtulajdonosok a hazában, kik érdekeltségük és a gazdaság ezen ága iránti előszeretetünk folytán ez ügyet figyelemmel kísérjük és ahhoz ragaszkodással viseltetünk, kik belátjuk, hogy nem ott áll hazai erdészeti ügye, hol azt látni szeretnők, és akik óhajtanánk buzgó napszamosai lenni hazai erdészeti ügyünk jobbra fordultának, a hogyan és a miként iránt a szakavatottaktól tanulni készek levén.

Elismert szomorító tény, hogy míg a mezői gazdaság terén főleg az utolsó évek alatt bámulatos haladást és előme-

netelt mutathat fel hazánk, addig erdészeti viszonyaink egy lépéssel sem mentek előbbre, sőt állítani merjük: rosszabbra fordultak.

...

Nem veszjük szem elől azt, hogy vannak e hazában kiterjedt nagy erdőterületek, melyek kincstári vagy nagy uradalmak birtokához tartozván, lehetőleg szélszerűbb kezelésben részesülnek, ...

...

Nem elegendő azonban, a nemzeti közvagyon állásának szempontjából, a nagy erdőterületeket kielégítő kezelés alatt tudnunk, hanem szükséges elkerülhetetlenül, hogy a kisebb birtokosok tulajdonához tartozó erdők felé is forduljon a közfigyelem, mert éppen ezek vannak aggasztó karban, elannyira, hogy ha ezek kezelése jobb fordulatot nem vesz, nem megvetendő részén hazánk földjének évek múlva csak sarjadzni képtelen száraz fa-törzsök fogják mutatni azt, hogy e rész valaha erdő volt. E tekintetben – csak valljuk be az igazat minden szépítgetés nélkül – a baj felismerése: a javulás első feltétele.

...

Létezik évek óta hazánkban a német erdészegylet; közlő régóta áll tagjai sorában; gyűléseiben és kellemes kirándulásaiban ugyan még részt nem vett, évi közleményeit azonban olvasta, de azt nem sikerült feltalálni azokban, amit keresett.

A legelőnkebb örömmel, rokonszenvvel üdvözlöttük az Erdész Lapok megjelenését, melyeknek minden füzetében sok tanulságost tartalmaz; nem is lehet ezen hazafiúi vállalatról, illetőleg hazai erdészeti ügyének hozott áldozatról, másként, mint osztatlan elismeréssel és méltánnyalattal szólnunk.

...

tehát legyen hazai szaklap segítségével a birtokosnak. Hazafiúi bizalommal azon kérést intézzük erdész Capacitásainkhoz, legyenek szívesek oktatva tanítva közreműködni; hitünk szerint sok gyakorlati hasznot fognak eszközölni, és a leghálásabb elismerést aratni ez úton.

...

Végül szabadjon, Divald Adolf úrnak tanulságos cikkeihez visszatérve,

midőn annak indító okait kalapot emelve méltányoljuk, véleményét pedig szívesen osztjuk, kiemelni azon javaslatot, mely legelőnkebben ragadja meg figyelmünket.

Hidjék el önök tisztelt házallak, kik erdészeti emelése érdekében mint buzgó és avatott úttörők viszik előre a haladás zászlóját, érezzük mi erdőbirtokosok a hiányokat, akarunk is javítani azokon, de hogyan? Rendes és okos szerű üzletterv nélkül biztos előre haladás helyett, csak tapogatódzás lesz az eredmény; s azért örömmel köszöntjük

az eszmét, mely javaslatba hozza: a Magyar Gazdasági Egyesület erdészeti szakosztálya által, szakképzett, vezényelő, rendező erdei tisztviselők alkalmazását, kik az erdőtulajdonosok felkérésére és költségére a hazában utazásokat tevének, az illetők erdeiben megtegyék a szükséges méréseket, becsléseket; az erdő talaja, fekvése, az utánnövés, az éghajlati és helyi viszonyok számbavételével az erdei gazdaság rendezése iránt a kellő utasítást megadják, az üzlettervet elkészítsék, és e szerint szabják meg a kezelő erdőszők teendőit, kötelességeit.

...

Draskóczy Gyula.

„Draskóczy Gyula úrnak tiszteletünket!” – kezdte válaszát a szerkesztő, majd számos részletre kitérve, így fejezte be: „Legyen szabad végül még egy megjegyzést tennem. Draskóczy Gyula úr fent idézett igen becses cikkében mezőgazdaságunkat illetőleg egyebek közt azt mondja: „nem féltjük e részben fajunkat, ha díszruhánkról lefoszlanak is az ékszerek, kenyere lesz a magyarnak mindég.

Nekünk pedig teljes meggyőződésünk, hogy adjon Isten sok erdőbirtokost a hazának, ki oly komoly szándékot, oly tiszta s mély felfogást tanúsítson erdészeti ügyében, mint Draskóczy Gyula úr, és valóban erdeink nem sokára berendezve, körülményeinkhez képest okszerűen fognak kezeltetni és a nemzet valamint magánosok jólétét, gazdagságát hatalmasan gyarapítani, sőt örömmel fognánk magyar birtokosainknak és szaktársainknak nem sokára, magyar könyveket nevezhetni és ajánlhatni, melyekben mindent föllelhetnének, ami viszonyainknak megfelel, anélkül, hogy azt idegen nyelven írt halmaikból kiokoskodni kénytelenítették.

Erdődi Adolf 1862. szeptember”

(Folytatjuk)

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu

* Erdészeti Lapok VII. füzet